

OSMANLI ARAŞTIRMALARI XVII

NeŒir Heyeti - Editorial Board
Halil İNALCIK - Nejat GÖYÜNÇ
Heath W. LOWRY - İsmail ERÜNSAL
Klaus KREISER - A. Atilla ŒENTÜRK

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES XVII

İstanbul - 1997

Sahibi: **ENDERUN KİTABEVİ** adına **İsmail ÖZDOĞAN**
Tel: (0.212) 518 26 09 Fax: (0.212) 518 26 63
Yazı İşleri Sorumlusu: **Nejat GÖYÜNÇ**
Tel: (0.216) 333 91 16
Dizgi: **Girişim Dizgi**
Tel: (0.212) 513 28 29
Basıldığı Yer: **FATİH OFSET**
Tel: (0.212) 501 28 23 - 612 86 71
Adres: **ENDERUN KİTABEVİ**, Beyaz Saray No. 46 Beyazıt - İST.

e-mail:enderun@orion.net.tr

nulan, *Tarih-i Hind-i Garbi* olarak bilinen bu eserin yazarı Mehmed bin Emirü'l Hasanü's Suudi olması gerekirse de bu konuda tam bir anlaşma sözkonusu değildir. İbrahim Müteferrika tarafından resimlerle basılan bu eseri, Thomas D. Goodrich ayrıntılı bir incelemeyle İngilizce'ye çevirmiştir.⁷ Bu eserin bir yazmasının yakın bir geçmişte tıpkıbasımının yapıldığını biliyoruz.

Cemal Bâli Akal'ın, İspanyol Altın Çağında modern düşüncenin doğuşunu inceleyen ve İspanyol düşünürlerinin bu alandaki rollerini ele alan bu çalışması, modern düşüncenin gelişme tarihine olduğu kadar coğrafi keşifler, Avrupa'nın Yeni Dünya'da yayılması, sömürgeciliğin başlangıcı gibi sorunların çözümüne de önemli bir katkıda bulunmaktadır. Akal'ın bu çalışması aynı zamanda günümüz Türk tarihçiliğinin de dünyaya açılışının ilgi çekici örneklerinden biridir

Zeki ARIKAN

Elizabeth ZACHARIADOU (Ed.), **The Via Egnatia under Ottoman Rule (1380-1699)**, Crete University Press, Rethymnon 1996, XVI-232 sahife.

Yukarıdaki kitap Girit Adası'nda Resmo'daki üniversitedeki Akdeniz Araştırmaları Enstitüsü'nün Türkiyat Araştırmaları programları çerçevesinde yapılan ikinci ilmi toplantının bildirimlerini ihtiva etmektedir. Bu toplantıların ilki 11-13. Ocak 1991'de yapılmış, bildirimler **The Ottoman Emirate (1300-1389)** adlı kitapta toplanmış, 1993'te yayınlanmıştı (Bak. **Osmanlı Araştırmaları**, XV, 329-332).

Bu defaki toplantı 9-11 Ocak 1994'te yine Rethymnon (Resmo)'da yapılmış, konusunu da "Osmanlı idaresinde 1380-1699 arasında The Via Egnatia" teşkil etmiştir. Bu yol, Roma İmparatorluğu zamanında inşa edilen ve Adriyatik Denizini Marmara'ya bağlayan ve yüzyıllarca askerî seferlere olduğu kadar, ticarî hizmetlere de imkân veren tarihî bir yoldur. Sempozyuma on yedi bildiri sunulmuş, bunlar, bu toplantıları düzenleyen adı geçen Enstitü Müdürü Prof. Elizabeth ZACHARIADOU'nun bir önsözü ile, hep birlikte nefis bir cilt içinde yayınlanmış, okuyuculara, daha doğrusu bu toplantılara katılamayanların istifadesine arz olunmuştur.

Bildirilerden ilk ikisi yolun Roma ve Bizans dönemleri ile ilgilidir: Anna AVRAMEA, "Tracé et fonction de la Via Egnatia du Ier siècle avant J.-C. au VIe après J.-C." (s. 3-7), Nicolas OIKONOMIDES, "The Medieval Via Egnatia", (s. 9-16). Yolun inşasına Roma Prokonsülü Makedonya'lı Cnaeus Egnatius'un görevinin başlarında, M.Ö. 146-143 arasında muvaffak olunduğunun çok muhtemel olduğu, Arnavutluk'da Draç'tan Selânik'e kadarki kısmın 260 mil kadar bulunduğu, yolun daha ziyade askerî amaçlarla kullanıldığı belirtilmektedir. III. yüzyıl ortalarında Gotlar, IV. yüzyıl sonlarına doğru Alarik idaresinde Vizigotlar bu yolu kullanmışlardır (s. 4-5). Yolun Selânik-İstanbul arası (o tarihlerde Constantinople deyimi kullanılıyor) Slavların 7. yüzyıl başlarında Balkanlara inmesi ile tehlikeli bir hal almış, Bizans denetiminden çıkmıştır. OIKONOMIDES makalesinde bu yolun her iki kısmında yalnız başına seyahat etmek zorunda kalanların karşılaştıkları güçlükleri, bunların (azizler) karadan veya denizden hangi yolları takibe mecbur kaldıklarını inceler ve sergiler.

⁷ Thomas D. Goodrich, *The Ottoman Turks and the New World. A Study of Tarih-i Hind-i Garbi. An Sixteenth Century Ottoman America*, Wiesbaden, 1990; aynı yazar, "Osmanlı Amerika Araştırmaları XVI. Yüzyılda Ait Tarih-i Hind-i Garbi Adlı Eserin Kaynakları İle İlgili Bir Araştırma" (Çev. Hüseyin G. Yurdaydın), *Belleten*, 195(1985), 667-691.

Bildirilerin geri kalan onbeşi Osmanlı dönemine aittir: Tülay ARTAN (BERK-TAY), "Periods and problems of Ottoman (women's) patronage on the Via Egnatia" (s. 19-43), Irène BELDICEANU-STEINHERR, "Seyyid 'Ali Sultan d'après les registres ottomans l'installation de l'islam hétérodoxe en Thrace" (45-66), Melek DELİBAŞI, "The Via Egnatia and Selânik (Thessalonica) in the 16th century", (s. 67-84), Vassilis DEMETRIADES, "Vakıfs along the Via Egnatia", (s. 85-95), Feridun M. EMECEN, "From Selanik to Manisa: Some information about the immigration of the jewish weavers" (s. 97-112), Aldo Gallotta, "Ilyas Beg, i mütevellî e le origini di Corizza (Korçe/Göriçe)" (s. 113-122), György HAZAI, "Routes et langues dans les Balkans" (s. 123-127), Colin HEYWOOD, "The Via Egnatia in the Ottoman Period: The Menzilhanes of the Sol Kol in the late 17th/early 18th century" (s. 129-144), Machiel KIEL, "Ottoman building activity along the Via Egnatia. The cases of Pazargah, Kavala and Ferecik" (s. 145-158), Irène MELIKOFF, "Les voies de pénétration de l'hétérodoxie islamique en Thrace et dans les Balkans aux XIVE-XVe siècles" (s. 159-170), Rhoads MURPHEY, "Patterns of trade along the Via Egnatia in the 17th century" (s. 171-191), İlber ORTAYLI, "Rodosto (Extension en Marmara de la Via Egnatia) au XVe siècle" (s. 193-202), Traian STOIANOVICH, "A route type: The Via Egnatia under Ottoman rule" (s. 203-216), Gilles VEINSTEIN, "Avlona (Vlore), une étape de la voie Egnatia dans la seconde moitié du XVe siècle?" (s. 217-225), Elizabeth A. ZACHARIADOU, "From Avlona to Antalya: Reviewing the Ottoman military operations of the 1380s" (s. 227-232).

Bildiri listesinden görülebileceği üzere, bu toplantıda Adriyatik kıyılarında Draç veya Avlona limanından Selanik'e, oradan da İstanbul'a kadar uzanan tarihi Roma yolunun M.Ö. II. yüzyıldan bundan üçyüz sene öncesine değin güzergâhı, kullanılışı, çevresindeki şehirlerde nüfus ve dinî kültürel faaliyetler, Anadolu ile Balkanlar arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında çok yönlü konulara değinilmiş, belirli bir konuda bir araya gelebilen az sayıdaki uzmanların ne kadar faydalı sonuçlara varabilecekleri vurgulanmıştır.

Nejat GÖYÜNÇ